የሚኒስትሮች ምክር ቤት የፌዴራል ገቢ ግብር ደንብ ቁጥር_____/2009

በፌዴራል የገቢ ግብር አዋጅ መሠረት የወጣ የሚኒስትሮች ምክር ቤት የፌዴራል ገቢ ግብር ደንብ

የሚኒስትሮች ምክር ቤት የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ አስፈጻሚ አካላትን ሥልጣንና ተግባር ለመወሰን በወጣው አዋጅ ቁጥር 916/2008 አንቀጽ 5 እና በፌዴራል የገቢ ግብር አዋጅ ቁጥር 979/2008 አንቀጽ 99 በተሰጠው ሥልጣን መሠረት ይህን ደንብ አውጥቷል፡፡

ክፍል አንድ
ጠቅላላ

1. **አጭር ርዕስ**

ይህ ደንብ "የሚኒስትሮች ምክር ቤት የፌዴራል የገቢ ግብር ደንብ ቁጥር______/2009" ተብሎ ሊጠቀስ ይችላል፡፡

2. **ትርጓሜ**

1. በዚህ ደንብ ውስጥ፦

ሀ/ "አዋጅ" ማለት የፌዴራል የገቢ ግብር አዋጅ ቁጥር 979/2008 ነው፤
ለ/ "የተሻረው አዋጅ" ማለት የገቢ ግብር አዋጅ ቁጥር 286/1994(እንደተሻሻለው)፣ የማዕድን ስራዎች ገቢ ግብርአዋጅ ቁጥር 53/1985 ከነማያሻሽያዎቹ እና የነዳጅ ስራዎች ገቢ ግብር አዋጅ ቁጥር 296/78 ከነማያሻሽያዎቹ ናቸው፤

2. የቃሉ አገባብ ሌላ ትርጉም የሚያሰጥ ካልሆነ በስተቀር በዚህ ደንብ ጥቅም ላይ የዋሉ ቃላትና ሀረጎች እንደ አግባብነቱ በአዋጁ ወይም በፌዴራል የታክስ አስተዳደር አዋጅ የተሰጣቸውን ትርጉም ይይዛሉ፡፡

ክፍል ሁለት
በአዋጁ ጥቅም ላይ የዋሉ ቃላትና ሀረጎች አጠቃቀም

3. **ወለድ**

1. ለአዋጁ ዓላማ በማንኛውም ስያሜ ቢጠቀስም በቁጠባና ብድር ማህበራት ለተቀማጭ ገንዘብ ወይም ለአባላት መዋጮ የሚፈጸም ክፍያ እንደወለድ ይቆጠራል፡፡

4. በቋሚነት የሚሠራ ድርጅት

1. ለአዋጁ አንቀጽ 4(2)(ሐ) ዓላማ ማንኛውም ሰው ከ183 ቀን በላይ መቆየቱን ለመወሰን የዚህ ሰው ወይም ግንኙነት ያለው ሰው ተያያዥ ፕሮጀክት ከግምት መግባት አለበት።

2. ማንኛውም በግንባታ ሥራ ላይ የተሰማራ ወይም በአዋጁ አንቀጽ 4(3) የተመለከተን ፕሮጀክት ወይም ተያያዥ ሥራ የሚያከናውን ሰው ከ183 ቀን የሚበልጥ የቆይታ ጊዜ ማሟላቱን ለመወሰን፣ ግንኙነት ባለው ሰው የተከናወነ ማንኛውም ተያያዥነት ያለው ሥራ መጀመሪያ የተጠቀሰው ሰው ያከናወነው ግንባታ፣ፕሮጀክት ወይም ተያያዥ ሥራ በወሰደው ጊዜ ላይ ተጨምሮ መሰላት አለበት።

5. ግለሰብ ነዋሪ

1. የንዑስ አንቀጽ 2 ድንጋጌ እንደተጠበቀ ሆኖ፣ ለአዋጁ አንቀጽ 5(2)(ሐ) ዓላማ አንድ ግለሰብ ኢትዮጵያ ውስጥ ለቆየባቸው ቀናት ስሌት፡-

   ሀ/ ወደኢትዮጵያ የገባበትን እና ከኢትዮጵያ የወጣበትን ቀን ጨምሮ ማንኛውም ግለሰብ በኢትዮጵያ ውስጥ የቆየበት ቀን ከፊል እንደሙሉ ቀን ቆይታ ይቆጠራል፤

   ለ/ ማንኛውም ግለሰብ በሙሉ ወይም በከፊል በኢትዮጵያ ውስጥ የተገኘባቸው የሚከተሉት ቀናት እንደሙሉ ቀን ቆይታ ይቆጠራሉ፡-

      1) የሕዝብ በዓላት፣

      2) የእረፍት ቀናት፣የህመም ፈቃድን ጨምሮ፣

      3) ግለሰቡ በኢትዮጵያ ውስጥ የሚያከናውነው ሥራ በሥራ ማቆም አድማ፣ በቀጣሪ በሚደረግ የሥራ መዝጋት፣ በግብዓት አቅርቦት መዘግየት፣ ሥራን በሚከለክል የአየር ሁኔታ ወይም ሥራን በሚያስተጓጉሉ ሌሎች ወቅታዊ ምክንያቶች የተቋረጠባቸው ቀናት፣

      4) ግለሰቡ ማንኛውንም ሥራ ከመጀመሩ በፊት፣ በሥራ ላይ እያለ ወይም ሥራውን ከጨረሰ በኋላ በኢትዮጵያ ውስጥ ያሳለፋቸው የእረፍት ቀናት፣

2. አንድ ግለሰብ ከኢትዮጵያ ውጪ ባሉ ሁለት የተለያዩ ቦታዎች መካከል በሚያደርገው ጉዞ ምክንያት በተላላፊ መንገደኛነት በኢትዮጵያ ውስጥ የሚያደርገው የሙሉ ወይም የከፊል ቀን ቆይታ በኢትዮጵያ ውስጥ እንደተደረገ ቆይታ አይቆጠርም።

6. <u>አክሲዮኖች እና ቦንዶች</u>

1. በአዋጁ አንቀጽ 59(7)(ሐ) "አክሲዮኖችን እና ቦንዶችን" በሚመለከት የተጠቀሰው ማንኛውንም በአክሲዮኖች ወይም ቦንዶች ላይ ያለን ባለአክሲዮን የመሆን መብትን ወይም ምርጫን የመሰለ ጥቅም ይጨምራል፡፡

2. በኢትዮጵያ ነዋሪ በሆነ ኩባንያ ውስጥ ያለን የአክሲዮን መብት ወይም በእንዲህ ዓይነቱ ኩባንያ የወጣን ቦንድ በማስተላፍ የተገኘ ጥቅም ከኢትዮጵያ ምንጭ እንደተገኘ ገቢ ይቆጠራል፡፡

<u>ክፍል ሶስት</u>
<u>የሠንጠረዥ "ሀ" ገቢ</u>

<u>ምዕራፍ አንድ</u>
<u>የዓይነት ጥቅሞች</u>

7. <u>የክፍል ሦስት ምዕራፍ አንድ ትርጓሜ</u>

1. በዚህ ክፍል፡-

ሀ/ *"የሠራተኛ አክሲዮን ዕቅድ" ማለት ቀጣሪ ኩባንያ ወይም ግንኙነት ያለው ኩባንያ ለቀጣሪ ኩባንያው ሠራተኛ አክሲዮን የሚደለድልበት ስምምነት ወይም አሠራር ነው፡፡*

ለ/ *"የቤተሰብ አገልግሎት ሠራተኛ" ማለት የቤት ሠራተኛ፣ምግብ አብሳይ፣ ሾፌር፣ አትክልተኛ፣ ወይም ሌላ ለቤተሰብ አገልግሎት የሚሰጥ ሰው ነው፡፡*

ሐ/ *"የገበያ የማበደሪያ ወለድ መጣኔ" ማለት ከወር ጋር በተገናኘ፡-*

1. *ለንግድ ባንክ ሲሆን፣የኢትዮጵያ ብሔራዊ ባንክ ለንግድ ባንኮች ብድር እና በተላላፊ ሰነድ ዋስትና የሚሰጥ የቅናሽ ወለድ ብድር አቅርቦት በሰጠበት ወር በኢትዮጵያ ውስጥ የዋለው የማበደሪያ ወለድ መጣኔ፣ ወይም*
2. *ለሌላ ማንኛውም ሰው ሲሆን፣በኢትዮጵያ ውስጥ በወሩ የዋለው ዝቅተኛው የንግድ የማበደሪያ ወለድ መጣኔ፣*

ነው፡፡

መ/ *"የሕክምና ወጪ" ማለት የሕክምና፣የጥርስ ሕክምና ወይም የህሙማን እንክብካቤ አገልግሎት ወጪ ሲሆን፣ከእነዚህ አገልግሎቶች ጋር የተያያዙ የመድኃኒት አቅርቦት ወጪዎችን ይጨምራል፡፡*

ሠ/ "ግንኙነት ያለው ኩባንያ" ማለት ከኩባንያ ጋር በተገናኘ፣ ከመጀመሪያው ኩባንያ ጋር ግንኙነት ያለው ሰው የሆነ ሌላ ኩባንያ ነው፡፡

ረ/ "ሩቅ ሥፍራ" ማለት ሃያ ሺህ ነዋሪ ካለው የከተማ መሃል ሃምሳ ኪሎ ሜትር ርቆ የሚገኝ ሥፍራ ነው፡፡

ሰ/ "አገልግሎቶች" ማለት በንብረት መጠቀምን እና ማንኛውንም መገልገያ ማቅረብን ይጨምራል፡፡

ሸ/ "ተሽከርካሪ" ማለት ከአንድ ቶን በታች እና ከዘጠኝ ያነሱ ተሳፋሪዎችን መጫን እንዲችል ሆኖ የተሰራ ባለሞተር ተሽከርካሪ ነው፡፡

2. በዚህ ምዕራፍ ውስጥ፡

ሀ/ "ቀጣሪ" የሚለው ቃል ከቀጣሪው ጋር ግንኙነት ያለውን ሰው እና ከቀጣሪው ወይም ከቀጣሪው ጋር ግንኙነት ካለው ሰው ጋር በተደረገ ስምምነት መሠረት እንደቀጣሪ የሚሠራን ሶስተኛ ወገን ይጨምራል፡፡ እንዲሁም

ለ/ "ተቀጣሪ" የሚለው ቃል ከተቀጣሪው ጋር ግንኙነት ያለውን ሰው ይጨምራል፡፡

8. <u>የዓይነት ጥቅሞች</u>

1. የዚህ አንቀጽ ድንጋጌ እንደተጠበቀ ሆኖ ለአዋጁ አንቀጽ 12(1)(ለ) ዓላማ የሚከተሉት የዓይነት ጥቅሞች ናቸው፡፡

ሀ/ ከዕዳ ነጻ የመደረግ የዓይነት ጥቅም፣

ለ/ የቤተሰብ አገልግሎት ሠራተኞች የዓይነት ጥቅም፣

ሐ/ የመኖሪያ ቤት የዓይነት ጥቅም፣

መ/ የቅናሽ ወለድ ብድር የዓይነት ጥቅም፣

ሠ/ የምግብ ወይም መጠጥ አገልግሎት የዓይነት ጥቅም፣

ረ/ የግል ወጪዎች የዓይነት ጥቅም፣

ሰ/ የንብረት ወይም አገልግሎቶች የዓይነት ጥቅም፣

ሸ/ የሠራተኞች የአክሲዮን ዐቅድ የዓይነት ጥቅም፣

ቀ/ የተሽከርካሪ የዓይነት ጥቅም፣

በ/ ሌላ የዓይነት ጥቅም፣

2. አንድ ተቀጣሪ ጥቅም ያገኘ እንደሆነ፣ይህን ጥቅም ለማግኘት ያወጣው ወጪ የቅጥር ገቢን ለማግኘት ያደርገው የነበረ ወጪ እስከሆነ ድረስ እንደ ዓይነት ጥቅም አይቆጠርም፡፡

3. ማንኛውም ጥቅም የዓይነት ጥቅም መሆኑን እና የዓይነት ጥቅምን ዋጋ ለመወሰን ጥቅሙን በማስተላለፍ ረገድ የተጣለ ገደብ መኖሩ እና ጥቅሙ በሌላ ሁኔታ ወደገንዘብ መለወጥ አለመቻሉ ከግምት ውስጥ አይገባም፡፡

4. ለአዋጁ ወይም ለዚህ ደንብ ዓላማ የሚከተሉት ጥቅሞች እንደ ዓይነት ጥቅሞች አይቆጠሩም፤

ሀ/ በአዋጁ ሠንጠረዥ "ሠ" መሠረት ከግብር ነጻ የተደረገ ጥቅም፣

ለ/ ሚኒስቴሩ በሚያወጣው መመሪያ መሰረት ቀጣሪ ተመሳሳይ ጥቅም የሚያቀርብበትን ድግግሞሽ ከግምት ውስጥ በማስገባት ዋጋው አነስተኛ ከመሆኑ የተነሳ ማስላቱ ምክንያታዊ ያልሆነ እና ለአስተዳደር የማያመች ጥቅም፣

ሐ/ በቀጣሪው ወይም በቀጣሪው ስም በሚተዳደር የሠራተኞች ምግብ ቤት፣ ካፌቴሪያ ወይም የመመገቢያ ክፍል ያለምንም ልዩነት ለመደበኛ ሠራተኞች ጥቅም ብቻ ተብሎ የሚቀርብ የምግብና መጠጥ አገልግሎት ድጎማ፣

መ/

1. የተቀጣሪው መደበኛ የሥራ ቦታ በሩቅ ሥፍራ ለሆነ፣ እና
2. በቀጣሪው የሥራ ባህሪ ምክንያት ሠራተኛው በየጊዜው ከአንድ ቦታ ወደሌላ ቦታ የሚንቀሳቀስ በመሆኑ ወይም በሩቅ ሥፍራው በቂ የሆነ ምቹ ማረፊያ ወይም መኖሪያ ቤት ባለመኖሩ ቀጣሪው ማረፊያ ወይም መኖሪያ ቤት ማቅረቡ አስፈላጊ ስለሆነ፣

የሥራ አመራር አካል ላልሆነ ተቀጣሪ በሩቅ ሥፍራ የሚቀርብ የማረፊያ ወይም የመኖሪያ ቤት አገልግሎት፣

ሠ/ ተቀጣሪው እንዲጠቀምበት በቀጣሪው የሚቀርብ ተንቀሳቃሽ ስልክ፣

ረ/ በቀጣሪው በቀረበ የተንቀሳቃሽ ስልክ የተደረገን ጥሪ ጨምሮ ቀጣሪ ለተቀጣሪ የሚሸፍነው የተንቀሳቃሽ ስልክ ጥሪዎች ወጪ፣

ሰ/ በዩኒቨርሲቲ፣ ኮሌጅ ወይም የጎልማሶች ትምህርት በሚሰጥ ሌላ ተቋም የሚሰጥ ትምህርት መከታተል እንዲችል ቀጣሪ ለተቀጣሪ የሚፈጽመው የትምህርት ወይም ሥልጠና ክፍያ፣

ሸ/ ለተቀጣሪ ጥቅም የሚቀርብ የደህንነት ጥበቃ አገልግሎት፡፡

9. ከዕዳ ነጻ የመደረግ የዓይነት ጥቅም

1. ተቀጣሪ ለቀጣሪ መክፈል ያለበትን ዕዳ ወይም መመለስ የሚኖርበትን የብድር ግዴታ ቀጣሪ ቀሪ ማድረጉ ከዕዳ ነጻ የመደረግ የዓይነት ጥቅም ነው፡፡

2. ከዕዳ ነጻ የመደረግ የዓይነት ጥቅም ዋጋ ቀሪ የተደረገው የዕዳ መጠን ነው፡፡

10. የቤተሰብ አገልግሎት ሠራተኞች የዓይነት ጥቅም

1. ቀጣሪ ለተቀጣሪ የሚያቀርበው የቤተሰብ አገልግሎት ሠራተኞች አገልግሎቶች የቤተሰብ አገልግሎት ሠራተኞች የዓይነት ጥቅም ነው፡፡

2. የቤተሰብ አገልግሎት ሠራተኞች የዓይነት ጥቅም ዋጋ ተቀጣሪው ላገኘው የቤተሰብ አገልግሎት ሠራተኞች አገልግሎቶች ቀጣሪው በወሩ በከፈለው ጠቅላላ የቅጥር ገቢ እና ተቀጣሪው ለእነዚሁ አገልግሎቶች በከፈለው መጠን መካከል ያለው ልዩነት ነው፡፡

11. የመኖሪያ ቤት የዓይነት ጥቅም

1. በቀጠሪ ለተቀጣሪ የሚቀርብ የማረፊያ ወይም የመኖሪያ ቤት አቅርቦት የመኖሪያ ቤት የዓይነት ጥቅም ነው፡፡

2. ቀጣሪ ለተቀጣሪ የሚያቀርበው የመኖሪያ ቤት የዓይነት ጥቅም ዋጋ የማረፊያ ወይም የመኖሪያ ቤቱን ባለቤት ቀጣሪ ሲሆን በወሩ የማረፊያ ወይም የመኖሪያ ቤቱ ትክክለኛ የገቢያ ኪራይ እና ተቀጣሪው ለማረፊያ ወይም መኖሪያ ቤቱ በከፈለው መጠን መካከል ያለው ልዩነት ነው፡፡

3. ቀጣሪ ለተቀጣሪ የሚያቀርበው የመኖሪያ ቤት የዓይነት ጥቅም ዋጋ የማረፊያ ወይም የመኖሪያ ቤቱን ቀጣሪው የተከራየው ሲሆን ቀጣሪው በወሩ ለማረፊያ ወይም ለመኖሪያ ቤቱ በከፈለው ኪራይ እና ተቀጣሪው ለማረፊያ ወይም መኖሪያ ቤቱ በከፈለው የኪራይ መጠን መካከል ያለው ልዩነት ነው፡፡

12. የቅናሽ ወለድ ብድር የዓይነት ጥቅም

1. ቀጣሪ ለተቀጣሪ በሚሰጠው ብድር ላይ ተቀጣሪው የሚከፈለው ወለድ ከገበያው የማበደሪያ ወለድ መጣኔ የሚያንስ ከሆነ የቅናሽ ወለድ ብድር የዓይነት ጥቅም ነው፡፡

2. የቅናሽ ወለድ ብድር የዓይነት ጥቅም ዋጋ ተቀጣሪው በወሩ በብድሩ ላይ ወለድ የከፈለ ከሆነ፣ በወሩ በከፈለው ወለድ እና ብድሩን የወሰደው በገበያ የማበደሪያ ወለድ መጣኔ ቢሆን ኖሮ በወሩ ይከፍል በነበረው ወለድ መካከል ያለው ልዩነት ነው፡፡

13. <u>የምግብ ወይም የመጠጥ አገልግሎት የዓይነት ጥቅም</u>

1. ቀጣሪ ለተቀጣሪ የሚያቀርበው ምግብ ወይም መጠጥ የምግብ ወይም የመጠጥ አገልግሎት የዓይነት ጥቅም ነው፡፡
2. ቀጣሪ ለተቀጣሪ የሚያቀርበው የምግብ ወይም መጠጥ አገልግሎት የዓይነት ጥቅም ዋጋ ቀጣሪው የምግብ ወይም የመጠጥ አገልግሎቱን ለማቅረብ ባወጣው ጠቅላላ ወጪ እና ተቀጣሪው ለምግብ ወይም ለመጠጥ አገልግሎቱ በከፈለው የገንዘብ መጠን መካከል ያለው ልዩነት ነው፡፡

14. <u>የተሽከርካሪ የዓይነት ጥቅም</u>

1. ቀጣሪ በሙሉ ወይም በከፊል ለተቀጣሪ የግል ጥቅም የሚያቀርበው ተሽከርካሪ የተሽከርካሪ የዓይነት ጥቅም ነው፡፡

2. የንዑስ አንቀጽ (3) እና (4) ድንጋጌዎች እንደተጠበቁ ሆኖ፣የወር የተሽከርካሪ የዓይነት ጥቅም ዋጋ በሚከተለው ቀመር መሠረት የተሰላው የገንዘብ መጠን ይሆናል፣

$$\frac{ሀ \times 5\%}{12}$$

ለዚህም፡-

ሀ ቀጣሪ የተሽከርካሪው ባለቤት ለመሆን ያወጣው ወጪ ወይም ቀጣሪው ተሽከርካሪውን ተከራይቶ ከሆነ፣ ተሽከርካሪውን በተከራየበት ጊዜ የነበረው የተሽከርካሪው ትክክለኛ የገበያ ዋጋ ነው፡፡

3. በንዑስ አንቀጽ (2) መሠረት ከሚሰላው የተሽከርካሪ የዓይነት ጥቅም ዋጋ ላይ የሚከተሉት ተቀናሽ ይደረጋሉ፤

ሀ) በተሽከርካሪው ለመጠቀም ወይም ለተሽከርካሪው ጥገና እና የመጠቀሚያ ወጪ ተቀጣሪው የፈፀመው ማንኛውም ክፍያ፣

ለ) ተቀጣሪው ሥራውን ለማከናወን ተሽከርካሪውን የተጠቀመበት መጠን፣

ሐ) በወር ውስጥ ተሽከርካሪው ለተቀጣሪው የግል ጥቅም ያልቀረበበት መጠን፣

4. ተሽከርካሪው በቀጣሪው ይዞታ ስር ከአምስት ዓመት በላይ የቆየ ከሆነ፣በንዑስ አንቀጽ 2 በተቀመጠው ቀመር ሥር የተመለከተው የ(ሀ) ዋጋ በንዑስ አንቀጽ 2 መሠረት የሚወሰነው የገንዘብ መጠን ሃምሳ በሙቶ ይሆናል፡፡

5. በዚህ አንቀጽ ለተቀጣሪ የግል ጥቅም የቀረበ ተሽከርካሪ የሚለው አገላለጽ ተቀጣሪው ተሽከርካሪውን በማንኛውም ጊዜ ለግል ጉዳይ ባይጠቀምበትም ለተቀጣሪ የግል ጥቅም የቀረበን ተሽከርካሪ ይጨምራል፡፡

15. <u>የግል ወጪዎች የዓይነት ጥቅም</u>

1. የንዑስ አንቀጽ (3) ድንጋጌ እንደተጠበቀ ሆኖ፣ለተቀጣሪው የግል ጥቅም የሚያስገኝ እስከሆነ ድረስ በቀጣሪ የተከፈለ የግል ወጪ የግል ወጪ የዓይነት ጥቅም ነው፡፡
2. የግል ወጪ የዓይነት ጥቅም ዋጋ በንዑስ አንቀጽ 1 መሠረት እንደ ግል ወጪ የዓይነት ጥቅም የሚቆጠር ወጪ መጠን ይሆናል፡፡
3. ይህ አንቀጽ ቀጣሪ ለተቀጣሪ የሚከፍለውን ከአንቀጽ 18 በስተቀር በዚህ ክፍል ሌላ አንቀጽ የዓይነት ጥቅም ነው የተባለን ወጪ አይመለከትም፡፡

16. <u>የንብረት ወይም የአገልግሎት የዓይነት ጥቅም</u>

1. ቀጣሪ ለተቀጣሪ የሚያስተላልፈው ንብረት ወይም የሚያቀርበው አገልግሎት የንብረት ወይም የአገልግሎት የዓይነት ጥቅም ነው፡፡
2. የንዑስ አንቀጽ 3 ድንጋጌ እንደተጠበቀ ሆኖ የንብረት ወይም የአገልግሎት የዓይነት ጥቅም፣

    ሀ) ቀጣሪ ንብረቱን ወይም አገልግሎቱን እንደመደበኛ ሥራው ለደንበኞች የሚያቀርብ ከሆነ የንብረቱን ወይም የአገልግሎቱ መሸጫ ዋጋ ሰባ አምስት በመቶ፣ ወይም

    ለ) በሌላ ሁኔታ የንብረቱ ወይም የአልግሎቱ መሸጫ ዋጋ ይሆናል፡፡

3. በንዑስ አንቀጽ 2 መሠረት የሚወሰነው የንብረት ወይም የአገልግሎት የዓይነት ጥቅም ዋጋ ተቀጣሪው ለንብረቱ ወይም ለአገልግሎቱ በከፈለው የገንዘብ መጠን ይቀነሳል፡፡
4. ለንዑስ አንቀጽ 2(ሀ) ዓላማ የንብረት ወይም የአገልግሎት የዓይነት ጥቅም የአየር ትራንስፖርት አገልግሎት በመስጠት ሥራ ላይ የተሰማራ ቀጣሪ የሚሰጠው ነጻ ወይም ድጎማ የተደረገበት የአየር ጉዞ ትኬት ከሆነ፣ የትኬቱ የመሸጫ ዋጋ ቀጣሪው ለበረራው የኢኮኖሚ ደረጃ የሚያስከፍለው መደበኛ ዋጋ ይሆናል፡፡

17. <u>የሠራተኞች የአክሲዮን ዐቅድ የዓይነት ጥቅም</u>

1. በሠራተኛ የአክሲዮን ዐቅድ መሠረት ለተቀጣሪ የሚሰጥ ባለአክሲዮን የመሆን መብት ወይም ምርጫ ዋጋ እንደ ዓይነት ጥቅም አይቆጠርም ወይም ተቀጥሮ በመሥራ በሚገኝ ገቢ ውስጥ አይካተትም፡፡ሆኖም፤

ሀ) ተቀጣሪው በመብቱ ወይም በምርጫው የሚጠቀም ከሆነ ይህ አንቀጽ ተፈጻሚ ይሆናል፤ ወይም

ለ) ተቀጣሪው መብቱን ወይም ምርጫውን የሚያስተላልፍ ከሆነ መብቱ ወይም ምርጫው በምድብ "ለ" ሥር ግብር እንደሚከፈልበት ሀብት ተቆጥሮ የአዋጁ አንቀጽ 59 ተፈጻሚ ይሆናል፡፡

2. ባለአክሲዮን የመሆን መብትን ወይም ምርጫን በመጠቀም የተደለደሉ አክሲዮኖችን ጨምሮ በሠራተኞች የአክሲዮን ዐቅድ መሰረት ለተቀጣሪ አክሲዮን መደልደል የሠራተኞች የአክሲዮን ዐቅድ የዓይነት ጥቅም ነው፡፡

3. የንዑስ አንቀጽ 4 ድንጋጌ እንደተጠበቀ ሆኖ፣ የሠራተኞች የአክሲዮን ዐቅድ የዓይነት ጥቅም ዋጋ አክሲዮኞች በተደለደሉበት ቀን በነበራቸው ትክክለኛ የገበያ ዋጋ እና ተቀጣሪው ለአክሲዮኖች በከፈለው መዋጪ መካከል ያለው ልዩነት ይሆናል፡፡

4. በሠራተኞች የአክሲዮን ዐቅድ መሠረት ለተቀጣሪ የተደለደሉ አክሲዮኖች ለሌላ ሰው የመተላለፍ ገደብ የተጣለባቸው ከሆነ፣ተቀጣሪው የአክሲዮን ዐቅድ ጥቅሙን ያገኘው፣

ሀ) አክሲዮኖቹን ያለገደብ ማስተላለፍ በሚችልበት፣ ወይም

ለ) አክሲዮኖቹን በሚያስተላልፍበት፣

ከሁለቱ በቀደመው ጊዜ እንደሆነ ይቆጠራል፡፡

5. ንዑስ አንቀጽ 4 ተፈጻሚ በሚሆንበት ጊዜ የአክሲዮኑ ትክክለኛ የገበያ ዋጋ በዚሁ ንዑስ አንቀጽ 4 መሠረት የሠራተኞች ዐቅድ ጥቅሙ በተገኘበት ጊዜ ይወሰናል፡፡

6. ለዚህ አንቀጽ ዓላማ በሠራተኞች የአክሲዮን ዐቅድ መሠረት ለተቀጣሪ ከተደለደሉ አክሲዮኖች ጋር በተገናኘ "የተቀጣሪ መዋጮ" ማለት ተቀጣሪው፣

ሀ) ለአክሲዮኖቹ፣ እና

ለ) ባለአክሲዮን ለመሆን ለተሰጠው መብት ወይም ምርጫ የሚከፈለው የገንዘብ መጠን ነው፡፡

18. ሌላ የዓይነት ጥቅም

1. በዚህ ክፍል ሌሎች አንቀጾች ያልተመደበ ቀጣሪ ለተቀጣሪ የሚያቀርበው የዓይነት ጥቅም ሌላ የዓይነት ጥቅም ነው፡፡

2. የሌላ የዓይነት ጥቅም ዋጋ ጥቅሙ የተገኘበትን ጊዜ መሠረት በማድረግ በሚወሰን የጥቅሙ ትክክለኛ የገበያ ዋጋ እና ተቀጣሪ ለጥቅሙ በፈፀመው ማንኛውም ክፈያ መካከል ያለው ልዩነት ነው፡፡

19. በአይነት ጥቅም ላይ የተጣለ ግብር ገደብ

በዚህ ምዕራፍ የተደነገገው ቢኖርም በአይነት ጥቅሞች ላይ የሚከፈለው ጠቅላላ ግብር በማንኛውም ሁኔታ ተቀጣሪው በወሩ ከሚያገኘው የደመወዝ ገቢ 10 %(አስር በመቶ) መብለጥ የለበትም፡፡

ምዕራፍ ሁለት
ከውጭ ሀገር የተገኘ የቅጥር ገቢ

20. በውጭ ሀገር ከመቀጠር የሚገኝ ገቢ

1. የአዋጁ አንቀጽ 93(1) በኢትዮጵያ ውስጥ ነዋሪ ያልሆነ ቀጣሪ በኢትዮጵያ ውስጥ ላቋቋመው በቋሚነት የሚሠራ ድርጅት የተቀጠረን ሰው ሳይጨምር በኢትዮጵያ ውስጥ ነዋሪ ባልሆነ ሰው በተቀጠረ የኢትዮጵያ ነዋሪ ላይ ተፈጻሚ ይሆናል፡፡
2. በኢትዮጵያ ነዋሪ የሆነ ተቀጣሪ በማንኛውም ወር በውጭ ሀገር በመቀጠር ገቢ ያገኘ እና በዚሁ ገቢ ላይ በውጭ ሀገር ግብር የከፈለ እንደሆነ፣ ተቀጣው ከሚከተሉት ከሚያንሰው ጋር እኩል በሆነ መጠን የግብር ማካካሻ የማግኘት መብት ይኖረዋል፤

   ሀ) ውጭ ሀገር የከፈለው ግብር፣ ወይም

   ለ) በኢትዮጵያ ነዋሪ የሆነው ተቀጣሪ የውጭ ሀገር ገቢ ላገኘበት ወር ተፈጻሚ በሚሆነው ከመቀጠር በሚገኝ ገቢ ላይ ግብር የማስከፈያ አማካይ መጣኔን መሠረት በማድረግ የሚሰላው ተቀጣሪው በውጭ ሀገር ገቢው ላይ በኢትዮጵያ ውስጥ የሚከፍለው ግብር፣

3. በዚህ አንቀጽ ለተፈቀደው የግብር ማካካሻ አፈጻጸም “የንግድ ሥራ ገቢ ግብር“ በሚል የተጠቀሰው “ከመቀጠር በሚገኝ ገቢ ግብር“ እንዲሁም “የግብር ዓመት“ በሚል የተጠቀሰው “ለወር“ እንደሚያገለግል በመውሰድ የአዋጁ አንቀጽ 45(3)፣(4) እና (5) ተፈጻሚ ይሆናሉ፡፡

4. ለዚህ አንቀጽ አፈጻጸም፡-

   ሀ) በኢትዮጵያ ነዋሪ የሆነ ተቀጣሪን በሚመለከት “ከመቀጠር የሚገኝ ገቢ ግብር አማካይ መጣኔ“ ማለት ማንኛውም የግብር ማካካሻ ከመደረጉ በፊት ተቀጣሪው በወር ግብር በሚከፍልበት ከመቀጠር በሚገኝ ገቢ ላይ ተግባራዊ የሚሆነው በወሩ ከመቀጠር የሚገኝ ጠቅላላ ገቢ መቶኛ ነው፡፡

   ለ) “በውጭ ሀገር ከመቀጠር የሚገኝ ገቢ“ ማለት በአዋጁ ሠንጠረዥ “ሀ“ መሠረት ግብር የሚከፈልበት የውጭ ሀገር ገቢ ነው፡፡

   ሐ) “የውጭ ሀገር ገቢ ግብር“ ማለት በከፋዩ ተቀንሶ የሚያዝን ግብር ጨምሮ በውጭ ሀገር መንግሥት ወይም በውጭ ሀገር አከባቢያዊ መንግሥት የተጣለ ግብር ሲሆን፣ቅጣትን፣ተጨማሪ ግብርን ወይም ይህንን ግብር በሚመለከት የሚከፈል ወለድን አይጨምርም፡፡

   መ) “ነዋሪ ተቀጣሪ“ ማለት በኢትዮጵያ ነዋሪ የሆነ ተቀጣሪ ነው፡፡

ክፍል አራት
የሠንጠረዥ “ለ” ገቢ

21. ከአንድ ዓመት በላይ የሚሸፍን የኪራይ ክፍያ

የአዋጁ አንቀጽ 15(5) ተፈጻሚ የሚሆንበት አከራይ ወይም የተከራይ አከራይ ከአንድ ዓመት በላይ የሚሸፈን የቤት ኪራይ ገቢ የተቀበለ እንደሆነ፣አከራዩ ወይም የተከራይ አከራዩ በዚህ ዓይነት የተቀበለው ጠቅላላ የቤት ኪራይ ገቢ መጠን፣ገቢውን በተቀበለበት የግብር ዓመት እንደተገኘ ተደርጎ ይቆጠራል፤ሆኖም በዚህ የገቢ መጠን ላይ የሚከፈለው ታክስ የቤት ኪራይ ገቢው ለሚሸፍነው የግብር ዓመታት በማከፋፈል ይሰላል፡፡

22. የንግድ ሥራ ሀብቶች ኪራይ

የንግድ ሥራ መደበኛ ተግባር አካል የሆኑ ዕቃዎችን፣መሣሪያዎችን እና ቤቶችን ጨምሮ የንግድ ሥራን በማከራየት የሚገኝ ገቢ በአዋጁ ሠንጠረዥ “ሐ“ መሠረት ግብር ይከፈልበታል፡፡

23. <u>የኪራይ ቤት፣የቤት ዕቃና መሣሪያ የእርጅና ቅናሽ</u>

ለአዋጁ አንቀጽ 15(7)(ሐ) ዓላማ በአንድ የታክስ ዓመት ለኪራይ ቤት፣ለቤት ዕቃና መሣሪያ የተፈቀደው የእርጅና ቅናሽ፣

ሀ) የኪራይ ቤቱ በማይንቀሳቀስ ሀብት ላይ የሚደረግ ማሻሻያ የሆነ ዋጋው የሚቀንስ ሀብት መሆኑን፣ እና

ለ) ከቤቱ ጋር የተከራየ ማንኛውም የቤት ዕቃ እና መሣሪያ ዋጋው የሚቀንስ ሀብት መሆኑን፣

መሠረት በማድረግ በአዋጁ አንቀጽ 25 እና በዚህ ደንብ ክፍል አምስት ምዕራፍ ሁለት መሠረት ይወሰናል።

24. <u>የቤት ኪራይ ኪሣራዎች</u>

1. የሂሣብ መዝገብ የሚይዝ ግብር ከፋይ በአንድ የግብር ዓመት በአዋጁ አንቀጽ 15(7)(ሐ) መሠረት የተፈቀደለት ተቀናሽ ወጪ ከግብር ዓመቱ ጠቅላላ የቤት ኪራይ ገቢው የሚበልጥ ከሆነ፣ በብልጫ የሚታየው የገንዘብ መጠን በግብር ዓመቱ እንደደረሰ የቤት ኪራይ ኪሳራ ይቆጠራል።

2. በአዋጁ አንቀጽ 26 እና በዚህ ደንብ አንቀጽ 42 "ኪሣራ" በሚል የተጠቀሰው "ለቤት ኪራይ ኪሣራ" እንደሚያገለግል በመውሰድ እነዚህ አንቀጾች በአንድ የግብር ዓመት የቤት ኪራይ ኪሣራ ለደረሰበት ግብር ከፋይ ተፈጻሚ ይሆናሉ።

25. <u>ከውጭ ሀገር የቤት ኪራይ የሚገኝ ገቢ</u>

1. በኢትዮጵያ ነዋሪ የሆነ ግብር ከፋይ የውጭ ሀገር የቤት ኪራይ ገቢ ያለው እና በዚሁ ገቢ ላይ በውጭ ሀገር ግብር የከፈለ እንደሆነ፣ግብር ከፋዩ ከሚከተሉት ከሚያንሰው ጋር እኩል በሆነ መጠን የግብር ማካካሻ የማግኘት መብት ይኖረዋል፤

   ሀ) ውጭ ሀገር የከፈለው ግብር፣ ወይም

   ለ) ግብር ከፋዩ የተጣራ የውጭ ሀገር የቤት ኪራይ ገቢ ላገኘበት የግብር ዓመት ተፈጻሚ በሚሆነው ከቤት ኪራይ በሚገኝ ገቢ ላይ ግብር የማስከፈያ አማካይ መጣኔን መሠረት በማድረግ የሚሰላው ግብር ከፋዩ በውጭ ሀገር የቤት ኪራይ ገቢው ላይ በኢትዮጵያ ውስጥ የሚከፍለው ግብር፣

2. በዚህ አንቀጽ ለተፈቀደው የግብር ማካካሻ አፈጻጸም “የንግድ ሥራ ገቢ ግብር“ በሚል የተጠቀሰው “ከቤት ኪራይ በሚገኝ ገቢ ግብር“ እንደሚያገለግል በመውሰድ የአዋጁ አንቀጽ 45(3)፣(4) እና (5) ተፈጻሚ ይሆናሉ፡፡

3. ለዚህ አንቀጽ ዓላማ፣

ሀ) በአንድ የግብር ዓመት የኢትዮጵያ ነዋሪን በሚመለከት “ከቤት ኪራይ የሚገኝ ገቢ ግብር አማካይ መጣኔ“ ማለት በግብር ዓመቱ ነዋሪው ግብር በሚከፍልበት ከቤት ኪራይ የሚገኝ ገቢ ላይ ማንኛውም የግብር ማካካሻ ከመደረጉ በፊት ያለው በግብር ዓመቱ ግብር የሚከፈልበት ከቤት ኪራይ የሚገኝ ገቢ መቶኛ ነው፡፡

ለ) “የውጭ ሀገር ገቢ ግብር“ ማለት በከፋዩ ተቀንሶ የሚያዝን ግብር ጨምሮ በውጭ ሀገር መንግሥት ወይም በውጭ ሀገር አከባቢያዊ መንግሥት የተጣለ ግብር ሲሆን፣ቅጣትን፣ተጨማሪ ግብርን ወይም ይህንን ግብር በሚመለከት የሚከፈል ወለድን አይጨምርም፡፡

ሐ) “በውጭ ሀገር ከቤት ኪራይ የሚገኝ ገቢ“ ማለት በአዋጁ ሠንጠረዥ “ለ“ መሠረት ግብር የሚከፈልበት የውጭ ሀገር ገቢ ነው፡፡

መ) በአንድ የግብር ዓመት የኢትዮጵያ ነዋሪ ግብር ከፋይን በሚመለከት “የተጣራ የውጭ ሀገር የቤት ኪራይ ገቢ“ ማለት ግብር ከፋዩ በግብር ዓመቱ ካገኘው ጠቅላላ የውጭ ሀገር የቤት ኪራይ ገቢ ላይ ገቢውን ከማግኘት ጋር በተገናኘ በአዋጁ አንቀጽ 15(7) መሠረት የተፈቀዱ ተቀናሽ ወጪዎች ከተቀነሱ በኋላ የሚቀረው ገቢ ነው፡፡

26. <u>የሚከራይ ቤትን ስለማስታወቅ</u>

ለአዋጁ አንቀጽ 17(1) አፈጻጸም የቤቱ ባለቤትና የቤቱ ስራ ተቋራጭ የቤቱ ግንባታ የተጠናቀቀ ወይም የተከራየ መሆኑን እና የተከራዩን መረጃ ቤቱ ለሚገኝበት የቀበሌ አስተዳደር ወይም የአካባቢ አስተዳደር በአንድ ወር ጊዜ ውስጥ ማስታወቅ አለበት፡፡

ክፍል አምስት
<u>የሠንጠረዥ “ሐ” ገቢ</u>

<u>ምዕራፍ አንድ</u>
<u>ተቀናሽ ወጪዎች</u>

27. ለዘመዶች የሚፈፀሙ ከመቀጠር የሚገኝ ገቢ ክፍያዎች

1. ቀጣሪ ለቀጠረው ዘመዱ የሚፈጽመው ከመቀጠር የሚገኝ ገቢ ክፍያ ተቀናሽ የሚሆነው ቀጣሪው ለዘመዱ የከፈለው የገንዘብ መጠን ዘመዱ ከሰጠው የቅጥር አገልግሎት ዋጋ እና የዘመዱ የትምህርትና ልምድ ብቃት ከያዘው የሥራ ደረጃ ጋር ተመጣጣኝ በሆነ መጠን ብቻ ነው፡፡

2. በንዑስ አንቀጽ 1 መሠረት ቀጣሪው ከፈፀመው ከመቀጠር የሚገኝ ገቢ ክፍያ ውስጥ ተቀናሽ ያልተደረገለት የገንዘብ መጠን በተቀጣሪው ከመቀጠር የሚገኝ ገቢ ውስጥ አይካተትም፡፡

3. የዚህ አንቀጽ አፈጻጸም ባለስልጣኑ በሚያወጣው መመሪያ ይወሰናል፡፡

28. የውክልና ወጪ

ለአዋጁ አንቀጽ 27(1)(ቀ) ዓላማ “የውክልና ወጪ” ማለት የግብር ከፋዩ ሠራተኛ የንግድ ሥራውን ለማስተዋወቅ እና ለማሳደግ እንግዶችን ከንግድ ሥራ ቦታው ውጪ ለመቀበል የሚያወጣው የመስተንግዶ ወጪ ነው፡፡

29. ለውጭ ሀገር ባንክ የተከፈለ ወለድ

በአዋጁ አንቀጽ 23(2)(ሀ)(2) መሠረት ለውጭ ሀገር ባንክ የተከፈለ ወለድ ተቀናሽ ሊደረግ የሚችለው የውጭ ሀገር ባንኩ ብድር ለመስጠት ከኢትዮጵያ ብሔራዊ ባንክ ፈቃድ ያገኘበትን ሰነድ ቅጂ ለባለሥልጣኑ ካቀረበ ብቻ ነው፡፡

30. ለሠራተኞች የተደረገ የህክምና ወጪ

በሠራተኞች የጤና ዐቅድ መሰረት ቀጣሪ በተቀጣሪ ስም የሚከፍለውን የጤና መድን አረቦን ጨምሮ ለሠራተኛው የህክምና አገልግሎት የሚያወጣው ወጪ በአዋጁ አንቀጽ 22(1)(ሀ) መሠረት ተቀናሽ ይደረግለታል፡፡

31. የምግብ አገልግሎት የሚያቀርቡ ተቋሞች ለሠራተኞች የሚያቀርቡት የምግብና የመጠጥ አገልግሎት

ሆቴሎች፣ሬስቶራንቶች እና የምግብ አገልግሎት የሚያቀርቡ ሌሎች ተቋሞች ለሠራተኞቻቸው የሚያቀርቡትን የምግብና የመጠጥ አገልግሎት ወጪ ሚኒስትሩ በመመሪያ ተቀናሽ እንዲደረግ በሚፈቅደው ልክ በአዋጁ አንቀጽ 22(1)(ሀ) መሰረት ተቀናሽ ይደረጋል፡፡

32.. **የንግድ ስራ ማስታወቂያ ወጪ**

በአገር ውስጥ ወይም በውጭ አገር የሚደረግ የንግድ ስራ ማስታወቂያ ወጪ ተቀናሽ የሚደረገው ሚኒስትሩ በሚያወጣው መመሪያ በሚወስነው ገደብ ልክ ነው፡፡

33. **በራሱ ወጪ የተከራየውን ንብረት የሚያድስ/ የሚጠግን/የሚያሻሽል ተከራይ**

ከአከራዩ ጋር በገባው ውል መሰረት የተከራየውን የንግድ ስራ ሀብት በራሱ ወጪ የሚያድስ/ የሚጠግን/ የሚያሻሽል ተከራይ ለእድሳቱ/ጥገናው/ለማሻሻልያደረገው ወጪ ከንግድ ስራ ገቢው ላይ ተቀናሽ ይደረግለታል፡፡

34. **ለበጎ አድራጎት ዓላማ የሚደረግ ስጦታ**

1. በአዋጁ አንቀጽ 24(1) ለበጎ አድራጎት አላማ ለሚደረጉ ስጦታዎች የተፈቀደው የወጪ ተቀናሽ ግብር ከፋዩ ራሱ ለሚያካሂደው የበጎ አድራጎት ተግባር ለሚያውለው ወጪ ጭምር ተፈጻሚ ይሆናል፡፡
2. ለአዋጁ አንቀጽ 24(1)ለ አፈጻጸም በመንግስት የተደረገ ጥሪ ማለት በፌዴራል ወይም በክልል መንግስት የሚደረግ ጥሪ ሲሆን በአዲስአበባ እና በድሬዳዋ ከተማ አስተዳደር የሚደረግ ጥሪን ይጨምራል፡፡

35. **በዱቤ ሽያጭ ውል መሰረት በተያዘ የንግድ ስራ ሃብት ላይ የሚፈቀድ ተቀናሽ**

በዱቤ ሽያጭ ውል መሰረት ለተያዘ የንግድ ሥራ ሃብት የሚፈጸም የዱቤ ክፍያ ከጠቅላላ የንግድ ስራ ገቢ ላይ ተቀናሽ ይደረጋል ፡፡ሆኖም በዚህ አንቀጽ መሰረት ተቀናሽ የተፈቀደለት ሰው በንብረቱ ላይ የእርጅና ቅናሽ አይታሰብለትም፡፡

ምዕራፍ ሁለት
የእርጅና ቅናሽ

36. **ዋጋቸው የሚቀንስ ሀብቶች እና ግዙፋዊ ሀልዎት የሌላቸው ንግድ ሥራ ሀብቶች የእርጅና ቅናሽ**

1. የንዑስ አንቀጽ 2 ድንጋጌ እንደተጠበቀ ሆኖ፣ ማንኛውም ግብር ከፋይ፤

   ሀ) በፋይናንስ ሪፖርት አቀራረብ ደረጃዎች መሠረት የሂሣብ ሪፖርት ሲያዘጋጅ አንድ ዓይነት የእርጅና ቅናሽ ዘዴ እስከተጠቀመ ድርስ፣ እና

   ለ) በባለቤትነት ለያዛቸው ዋጋቸው የሚቀንስ ሀብቶች ሁሉ አንድ ዓይነት የእርጅና ቅናሽ ዘዴ እስከተጠቀመ ድርስ፣

   በአዋጁ አንቀጽ 25(1) መሠረት የሚፈቀድለትን የእርጅና ቅናሽ በዚህ ደንብ አንቀጽ 37 በተመለከተው ቀጥተኛ የእርጅና ቅናሽ ዘዴ ወይም በዚህ ደንብ አንቀጽ 38 በተመለከተው ዋጋው እየቀነሰ የሚሄድ የእርጅና ቅናሽ ዘዴ መሠረት ሊወስን ይችላል፡፡

2. የሚከተሉት ሀብቶች የእርጅና ቅናሽ መሰላት ያለበት በቀጥተኛ የእርጅና ቅናሽ ዘዴ ብቻ ይሆናል፡፡

   ሀ) ግዙፋዊ ህልዎት የሌላቸው የንግድ ሥራ ሀብቶች፣

   ለ) በማይንቀሳቀስ ሀብት ላይ የሚደረግ ማሻሻያ፤

3. በማይንቀሳቀስ ሀብት ላይ የሚደረግ ማሻሻያ የእርጅና ቅናሽ ሲሰላ በማይንቀሳቀስ ሀብት ላይ የሚደረግ ማሻሻያ ወጪ ማሻሻያው ያረፈበትን መሬት ወጪ መጨመር የለበትም፡፡

4. ማንኛውም ግብር ከፋይ “አስተላላፊ” ተብሎ ከሚጠራ ግንኙነት ያለው ሰው ላገኘው እና በአስተላላፊው ሙሉ የእርጅና ቅናሽ ላገኘበት ዋጋው የሚቀንስ ሀብት ወይም ግዙፋዊ ህልዎት የሌለው የንግድ ሥራ ሀብት የእርጅና ቅናሽ ማግኘት አይችልም፡፡

37. ቀጥተኛ የእርጅና ቅናሽ ዘዴ

1. የአዋጁ አንቀጽ 25(3) እና (4) እንደተጠበቁ ሆነው፣ ለአንድ ግብር ከፋይ በአንድ የግብር ዓመት ዋጋው ለሚቀንስ ሀብት ወይም ግዙፋዊ ህልዎት ለሌለው የንግድ ሥራ ሀብት የተፈቀደው በቀጥተኛ የእርጅና ቅናሽ ዘዴ መሠረት የሚወሰን የእርጅና ቅናሽ በዚህ ደንብ አንቀጽ 20 የተመለከተውን መጣኔ በሀብቱ ወጪ ላይ ተፈጻሚ በማድረግ ይሰላል፡፡

2. ይህ አንቀጽ ተፈጻሚ ለሚሆንባቸው የተያዘው የግብር ዓመት እና የቀደሙት የግብር ዓመታት ሁሉ ለአንድ ግብር ከፋይ ዋጋው የሚቀንስ

ሀብት ወይም ግዙፋዊ ሀልዎት የሌለው የንግድ ሥራ ሀብት የተፈቀደ ወይም የአዋጁ አንቀጽ 25(4) ባይኖር ኖሮ ይፈቀድ የነበረ ጠቅላላ ተቀናሽ ወጪ ከሀብቱ ወጪ ሊበልጥ አይገባም፡፡

38. ዋጋው እየቀነሰ የሚሄድ የእርጅና ቅናሽ ዘዴ

1. የአዋጁ አንቀጽ 25(3) እና (4) እንደተጠበቁ ሆነው፣ ለአንድ ግብር ከፋይ በአንድ የግብር ዓመት ዋጋው ለሚቀንስ ሀብት የተፈቀደው ዋጋው እየቀነሰ በሚሄድ የእርጅና ቅናሽ ዘዴ መሠረት የሚወሰን የእርጅና ቅናሽ በዚህ ደንብ አንቀጽ 20 የተመለከተውን መጣኔ በዓመቱ መጀመሪያ ባለው የሀብቱ የተጣራ የመዝገብ ዋጋ ላይ ተፈጻሚ በማድረግ ይሰላል፡፡

2. በአንድ የግብር ዓመት የአዋጁ አንቀጽ 25(4) ዋጋው በሚቀንስ ሀብት ላይ ተፈጻሚ ከሆነ፣የሀብቱ የተጣራ የመዝገብ ዋጋ ሀብቱ በግብር ዓመቱ የንግድ ሥራ ገቢን ለማግኘት ብቻ ጥቅም ላይ እንደዋለ በመውሰድ ይሰላል፡፡

39. የእርጅና ቅናሽ መጣኔዎች

1. ዋጋው በሚቀንስ ሀብት ላይ ተፈጻሚ የሚሆኑ የእርጅና ቅናሽ መጣኔዎች በሚከተሉት ምድቦች መሠረት ከዚህ በታች ባለው ሠንጠረዥ ተዘርዝረዋል

ዋጋው የሚቀንስ ሀብት	የቀጥተኛ የእርጅና ቅናሽ ዘዴ መጣኔ	ዋጋው እየቀነሰ የሚሄድ የእርጅና ቅናሽ ዘዴ መጣኔ
ኮምፒውተር፣ሶፍትዌር እና የመረጃ ማከማቻ መሣሪያ	20 በመቶ	25 በመቶ
ግሪንሃውስ	10 በመቶ	-
ግሪንሃውስን ሳይጨምር በማይንቀሳቀስ ሀብት ላይ የሚደረግ ማሻሻያ	5 በመቶ	-
ሌላ ማንኛውም ዋጋው የሚቀንስ ሀብት	15 በመቶ	20 በመቶ
ለማዕድን እና ነዳጅ የልማት ሥራዎች ጥቅም ላይ የሚውል ዋጋው የሚቀንስ ሀብት	25 በመቶ	30 በመቶ

2. ግዙፋዊ ሀልዎት ለሌላቸው የንግድ ሥራ ሀብቶች ተፈጻሚ የሚሆነው የእርጅና ቅናሽ መጣኔ፣

   ሀ) ከአንድ ዓመት በላይ ጥቅም ለሚሰጥ ወጪ 25 በመቶ፣

ለ) በፊደል ተራ (ሀ) ከተመለከተው ውጪ ለሆነ ከ10 ዓመት በላይ ለሚያገለግል ግዙፋዊ ሀልዎት የሌለው የንግድ ሥራ ሀብት 10 በመቶ፣ ወይም

ሐ) ለሌላ ማንኛውም ግዙፋዊ ሀልዎት የሌለው የንግድ ሥራ ሀብት 100 በመቶን ግዙፋዊ ሀልዎት ለሌለው ሀብት የአግልገሎት ዘመን በማካፈል የሚገኘው መጣኔ፣

ይሆናል፡፡

3. ለዚህ አንቀጽ አፈጻጸም “ከአንድ ዓመት በላይ ጥቅም የሚሰጥ ወጪ” ማለት ግብር ከፋዩ የንግድ ሥራ ከመጀመሩ በፊት የሚያወጣው በአዋጁ አንቀጽ 25(7)(ሀ) ለ“ግዙፋዊ ሀልዎት የሌላቸው የንግድ ሥራ ሀብቶች” በተሰጠው ትርጉም ተራ ቁጥር (4) የተመለከተው ወጪ ነው፡፡

40. <u>በከፊል ለንግድ ስራ በዋለ ህንጻ ላይ የሚታሰብ የእርጅና ቅናሽ</u>

አንድ ህንጻ በንግድ ስራ ሃብትነት በከፊል በሚያገለግልበት ጊዜ የእርጅና ቅናሽ የሚታሰበው ለንግድ ስራ አገልግሎት በዋለው መጠን ብቻ ይሆናል፡፡

41. <u>ጥገናዎችና ማሻሻያዎች</u>

1. የንዑስ አንቀጽ 2 ድንጋጌ እንደተጠበቀ ሆኖ፣ ግብር ከፋይ በአንድ የግብር ዓመት ዋጋው በሚቀንስ ሀብት ላይ ላደረገው የጥገና ወይም ማሻሻያ ወጪ በግብር ዓመቱ የወጪ ተቀናሽ ይፈቀድለታል፡፡

2. በንዑስ አንቀጽ (1) መሠረት የሚፈቀደው የወጪ ተቀናሽ ሀብቱ በግብር ዓመቱ መጨረሻ ካለው የተጣራ የመዝገብ ዋጋ 20 በመቶ ሊበልጥ አይችልም፡፡

3. በንዑስ አንቀጽ (2) ከተጠቀሰው በላይ ያለ ማንኛውም የገንዘብ መጠን በሀብቱ የተጣራ የመዝገብ ዋጋ ላይ ይታከላል፡፡

<u>ምዕራፍ ሦስት</u>
<u>ኪሣራን ስለማሸጋገር</u>

42.. <u>ኪሣራን ስለማሸጋገር</u>

1. በአዋጁ መሠረት ከአንድ የግብር ዓመት በላይ የደረሰ ኪሣራ የተሸጋገረለት ግብር ከፋይ መጀመሪያ የገጠመው ኪሣራ በቅድሚያ ይቀነስለታል፡፡

2. በአዋጁ መሠረት ኪሣራ ሊሸጋገር የሚችለው ኪሣራውን የሚያሳየው የግብር ከፋዩ የሂሣብ መዝገብ ኦዲት የተደረገ እና በባለሥልጣኑ ተቀባይነት ያገኘ እንደሆነ ብቻ ነው።
3. የንዑስ አንቀጽ 2 ድንጋጌ ቢኖርም፣ ግብር ከፋዩ

ሀ) ኪሣራ የሚያሳየውን በውጪ ኦዲተር ኦዲት የተደረገ የሒሣብ መዝገብ ለባለሥልጣኑ ያቀረበ እንደሆነ፣ እና

ለ) የቀጣዩ የግብር ዓመት የታክስ ማስታወቂያ ማቅረቢያ ጊዜ ከመድረሱ በፊት የታክስ ባለሥልጣኑ የግብር ከፋዩን የሂሣብ መዝገብ ኦዲት ማድረግ ያልቻለ እንደሆነ፣

ኪሣራውን ሊያሸጋግር ይችላል።

4. የንዑስ አንቀጽ (3) ድንጋጌ የታክስ ባለሥልጣኑን በፌደራል የታክስ አስተዳደር አዋጅ አንቀጽ 28 መሠረት ኪሣራውን በመመርመር የተሻሻለ የግብር ስሌት ማስታወቂያ ለግብር ከፋዩ የመስጠት መብቱን አያስቀርም።
5. ለዚህ አንቀጽ አፈጻጸም የተሸጋገረ ኪሣራ በሚል የተጠቀሰው በአዋጁ አንቀጽ 26፣38 ወይም 46 መሠረት የተሸጋገረ ኪሣራ ማለት ነው።

ምዕራፍ አራት
የውጭ ሀገር ገንዘብ ምንዛሪ ጥቅም እና ኪሣራ

43. የውጭ ሀገር ገንዘብ ምንዛሪ ጥቅም እና ኪሣራ

1. ግብር ከፋይ ከውጭ ሀገር ገንዘብ ምንዛሪ ያገኘው ጥቅም በንግድ ሥራ ገቢው ውስጥ ይካተታል።
2. የንዑስ አንቀጽ (3) ድንጋጌ እና የሚከተሉት ሁኔታዎች እንደተጠበቁ ሆነው፣በአንድ የግብር ዓመት የውጭ ሀገር ገንዘብ ምንዛሪ ኪሣራ የገጠመው ግብር ከፋይ ኪሣራውን በግብር ዓመቱ ከውጭ ሀገር ገንዘብ ምንዛሪ ካገኘው ጥቅም ጋር ማካካስ የሚችል ሲሆን፣

ሀ) ያላካካሰውን የውጭ ሀገር ገንዘብ ምንዛሪ ኪሣራ መጠን በማንኛውም ጊዜ ካገኘው የውጭ ሀገር ገንዘብ ምንዛሪ ጥቅም ጋር በሙሉ እስኪካካስ ድረስ ኪሣራውን ላልተወሰነ ጊዜ ማሸጋገር ይችላል።

ለ) ግብር ከፋዩ የደረሰበትን ኪሣራ መጠን ባለሥልጣኑን በሚያሳምን አኳሃን ማረጋገጥ አለበት።

3. የውጭ ሀገር ገንዘብ ምንዛሪ ኪሣራ የገጠመው የፋይናንስ ተቋም ከሆነ የንዑስ አንቀጽ (2) ድንጋጌ ተፈጻሚ አይሆንም፤ ስለሆነም የፋይናንስ ተቋሙ የደረሰበትን ኪሣራ መጠን ባለሥልጣኑን በሚያሳምን አኳሃን ማረጋገጥ ከቻለ የኪሣራው መጠን እንደተቀናሽ ወጪ ይያዝለታል፡፡

4. ግብር ከፋይ የውጭ ሀገር ገንዘብ ምንዛሬ ጥቅም አገኘ ወይም ኪሣራ ገጠመው የሚባለው ጥቅሙ ወይም ኪሣራው እውን ሲሆን ነው፡፡

5. ግብር ከፋይ በውጭ ሀገር ገንዘብ ግብይት የውጭ ሀገር ገንዘብ ምንዛሪ ጥቅም ማግኘቱን ወይም የውጭ ሀገር ገንዘብ ምንዛሪ ኪሣራ ያጋጠመው መሆኑን ለመወሰን ከግብይቱ ጋር በተያያዘ ግብር ከፋዩ ራሱ ወይም ግንኙነት ያለው ሰው በገባው ከኪሣራ ስጋት የመዳን ውል ያለው አቋም ከግምት መግባት ይኖርበታል፡፡

6. ለዚህ አንቀጽ አፈጻጸም፣

ሀ) "የዕዳ ግዴታ" ማለት ገንዘብ ለሌላ ሰው ለመክፈል የተገባ ግዴታ ሲሆን ተከፋይ ሂሣብን እና ከቃልኪዳን ሰነዶች፣ ከሃዋላ ሰነዶች ወይም ከቦንዶች የሚመነጩ ግዴታዎችን ይጨምራል፤

ለ) "የውጭ ሀገር ገንዘብ ምንዛሪ ጥቅም" ማለት ከውጭ ሀገር ገንዘብ ግብይት ጋር በተገናኘ በውጭ ሀገር ገንዘብ ምንዛሪ ተመን መዋዡቅ ምክንያት የተገኘ ጥቅም ነው፡፡

ሐ) "የውጭ ሀገር ገንዘብ ምንዛ ኪሣራ" ማለት ከውጭ ሀገር ገንዘብ ግብይት ጋር በተገናኘ በውጭ ሀገር ገንዘብ ምንዛሪ ተመን መዋዡቅ ምክንያት የደረሰ ኪሣራ ነው፡፡

መ) "የውጭ ሀገር ገንዘብ ግብይት" ማለት የንግድ ሥራ ገቢ ለማግኘት በሚከናወን የንግድ ሥራ ሂደት የተደረገ ከዚህ በታች የተመለከተ ማንኛውም ግብይት ነው፣

1. በውጭ ሀገር ገንዘብ የሚደረግ ግብይት፣
2. በውጭ ሀገር ገንዘብ የተገለጸን የዕዳ ግዴታ መስጠት ወይም መቀበል፣ ወይም
3. በውጭ ሀገር ገንዘብ የተገለጸ ሌላ ማንኛውም ግብይት.

ሠ) "ከኪሣራ ስጋት የመዳን ውል" ማለት አንድ ሰው በውጭ ሀገር ገንዘብ ምንዛሪ ተመን መዋዡቅ ምክንያት ከሌላ ውል ጋር በተገናኘ በፋይናንስ እንቅስቃሴ ላይ ጉዳት ሊያደርስ የሚችልን ሥጋት ለማስቀረት ወይም ለመቀነስ የሚገባው ውል ነው፡፡

ምዕራፍ አምስት
ባንኮች እና የመድን ኩባንያዎች

44. የባንኮች ኪሣራ መጠባበቂያ

ማንኛውም ባንክ በአንድ የግብር ዓመት ለኪሣራ የያዘው የመጠባበቂያ ሂሣብ በኢትዮጵያ ብሔራዊ ባንክ ለመጠባበቂያ ሂሣብ በተቀመጠ የጥንቃቄ መሥፈርት መሠረት እስከተሰላ እና ከፋይናንስ ሪፖርት አቀራረብ ደረጃዎች ጋር የተጣጣመ እስከሆነ ድረስ በግብር ዓመቱ የመጠባበቂያ ሃሣቡ መጠን 80 በመቶ በተቀናሽ ወጪ ይያዝለታል፡፡

45. የጠቅላላ መድን ኩባንያዎች ጊዜው ያላለፈ ሥጋት መጠባበቂያ

1. የንዑስ አንቀጽ 2 ድንጋጌ እንደተጠበቀ ሆኖ ጠቅላላ መድን በመስጠት ሥራ ላይ የተሰማራ የመድን ኩባንያ መድን በአንድ የግብር ዓመት ጊዜው ላላለፈ ሥጋት የያዘው የመጠባበቂያ ሂሣብ መጠን በሂሣብ ሪፖርት አቀራረብ ደረጃዎች መሠረት የተሰላ እስከሆነ ድረስ በዓመቱ መጨረሻ ላይ የሚታየው ቀሪ የመጠባበቂያ ሂሣብ ለግብር ዓመቱ በተቀናሽ ወጪ ይያዝለታል፡፡

2. በኢትዮጵያ ውስጥ ነዋሪ ያልሆነ የመድን ኩባንያ በኢትዮጵያ ውስጥ ባለው በቋሚነት የሚሠራ ድርጅት አማካኝነት የመድን ሥራ የሚሠራ ከሆነ በንዑስ አንቀጽ (1) መሠረት በተቀናሽ ወጪ የሚያዝለት ኩባንያው በኢትዮጵያ ውስጥ ጊዜው ላላለፈ ሥጋት በያዘው የመጠባበቂያ ሂሣብ የተወሰነ ይሆናል፡፡

3. ጠቅላላ መድን በመስጠት ሥራ ላይ የተሰማራ የመድን ኩባንያ የአንድ ግብር ዓመት ንግድ ሥራ ገቢ እንደሁኔታው በንዑስ አንቀጽ (1) ወይም (2) መሠረት ባለፈው የግብር ዓመት በተቀናሽ ወጪ የተያዘለትን ጊዜያቸው ላላለፈ ሥጋቶች የያዘውን የመጠባበቂያ ሂሣብ መጠን ይጨምራል፡፡

   ለዚህ አንቀጽ አፈጻጸም “ጠቅላላ መድን” ማለት በ1952 ዓ.ም በታወጀው የንግድ ሕግ አንቀጽ 691 ከተገለጸው የህይወት መድን በስተቀር ማንኛውም መድን ነው፡፡

46. የህይወት መድን ንግድ ሥራ ግብር የሚከፈልበት ገቢ

1. የህይወት መድን በመስጠት ሥራ ላይ የተሰማራ የመድን ኩባንያ የአንድ ግብር ዓመት ግብር የሚከፈልበት ገቢ በሚከተለው ቀመር መሠረት ይሰላል፡፡

(ሀ+ለ+ሐ+መ) —(ሠ+ረ+ሰ+ሸ)

ሲሆን፣

ሀ የህይወት መድን ለገዙ ደንበኞች ኩባንያ የመለሰውን አረቦን ሳይጨምር በአንድ ዓመት ውስጥ ያገኘው የህይወት መድን አረቦን ነው፡፡

ለ በዓመት ውስጥ ከህይወት መድን ሥራ ጋር በተያያዘ ኩባንያው ያገኘው የኢንቨስትመንት ገቢ ነው፡፡

ሐ በዓመቱ ለተሰረዙ የህይወት መድን ፖሊሲዎች ኩባንያው ባለፉት ጊዜያት በተቀናሽ ወጪ የተያዘለት ማናቸውም የመጠባበቂያ ሂሣቦች መጠን ነው፡፡

መ ኩባንያው በዓመቱ ከህይወት መድን ሥራ ያገኘው ሌላ ማንኛውም ገቢ ነው፡፡

ሠ ኩባንያው ከሚያካሂደው የህይወት መድን ሥራ ጋር በተያያዘ የኮሚሽን ክፍያዎችን፣ የጠለፋ ዋስትና አረቦንን፣ የሥጋት ትንተና ወጪዎችን፣በፖሊሲው ላይ የሚጠየቁ የመንግሥት ክፍዎችን እና የሥራ ማስኬጃ ወጪዎችን ጨምሮ በዓመቱ ከመድን ፖሊሲ ሽያጭ ጋር በተያያዘ ያወጣው ወጪ ነው፡፡

ረ በዓመቱ ላወጣቸው አዲስ የህይወት መድን ፖሊሲዎች የያዘውን መነሻ የመጠባበቂያ ሂሣብ ጨምሮ የያዛቸው ተጨማሪ የህይወት መድን ፖሊሲ መጠባበቂያ ሂሣቦች ነው፡፡

ሰ በዓመቱ ከተከፈሉ የህይወት መድን ፖሊሲዎች ጋር በተገናኘ ከያዘው ጠቅላላ የመጠባበቂያ ሂሣብ መጠን እና በዚሁ ሂሣብ ላይ ካገኘው ገቢ በላይ በህይወት መድን ፖሊሲዎች መሠረት ለቀረቡ የህይወት መድን ክፍያ ጥያቄዎች የፈፀማቸው ክፍያዎች ነው፡፡

ሸ ከህይወት መድን ሥራ ጋር በተገናኘ ኩባንያው በዓመቱ ውስጥ ያወጣው ሌላ ማንኛውም ተቀናሽ ወጪ ነው፡፡

2. አንድ ኩባንያ ከህይወት መድን ሥራ በተጨማሪ የጠቅላላ መድን ሥራን ጨምሮ በሌላ ማንኛውም የንግድ ሥራ ላይ የተሰማራ እንደሆነ ከህይወት መድን ሥራ የሚያገኘው ግብር የሚከፈልበት ገቢ ከሌላው የንግድ ሥራ ገቢው ተለይቶ ለብቻው መሰላት አለበት፡፡

3. ለዚህ አንቀጽ አፈጻጸም የህይወት መድን በ1952 ዓ.ም በወጣው የንግድ ሕግ አንቀጽ 691 የተሰጠው ትርጉም ይኖረዋል፡፡

ምዕራፍ ስድስት
ጥቃቅን ኢንተርፕራይዞች

47. የጥቃቅን ኢንተርፕራይዞች የሂሳብ መዝገብ የመያዝ ግዴታ

ለአዋጁ አንቀጽ 82 አፈጻጸም ጥቃቅን ኢንተርፕራይዞች እንደ ግለሰብ ይቆጠራሉ፡፡

ምዕራፍ ሰባት
የደረጃ “ሐ” ግብር ከፋዮች

48. በግምት ላይ ተመስርቶ የሚከፈል የደረጃ “ሐ” ግብር ከፋዮች የንግድ ሥራ ግብር

1. በግምት ላይ ተመስርቶ የሚከፈል የደረጃ ‘ሐ’ ግብር ከፋዮች የንግድ ሥራ ግብር የሚሰላው ከዚህ ደንብ ጋር በተያያዘው ሠንጠረዥ መሠረት ነው፡፡

2. የአንድ ግብር ከፋይ አመታዊ ግብር የሚሰላው የግብር ከፋዩ አመታዊ ጠቅላላ ገቢ በሚወድቅበት ቅንፍ ውስጥ ያለውን አመታዊ ከፍተኛ ጠቅላላ ገቢ መሰረት በማድረግ ነው፡፡

ክፍል ስድስት
የሠንጠረዥ “መ” ገቢ

49. አልፎ አልፎ በማከራየት የሚገኝ ገቢ

ለአዋጁ አንቀጽ 58 አፈጻጸም “አልፎ አልፎ ሃብትን በማከራየት የሚገኝ ገቢ” ማለት በንግድ ስራ ላይ በመደበኛነት ያልተሰማራ ሰው የሚንቀሳቀሱ ወይም የማይንቀሳቀሱ ንብረቶችን አልፎ አልፎ በማከራየት የሚያገኘው ጠቅላላ ገቢ ነው፡፡

50. በቋሚነት የሚሠራ ድርጅት ወደውጭ የሚልከው ትርፍ

1. በኢትዮጵያ ውስጥ በቋሚነት በሚሠራ ድርጅት አማካኝነት የንግድ ሥራ የሚያካሂድ በኢትዮጵያ ውስጥ ነዋሪ ያልሆነ ድርጅት ወደ ውጭ በሚልከው ትርፍ ላይ በአዋጁ አንቀጽ 62 መሠረት ግብር የሚጣለው የድርጅቱን የግብር ዓመት መሠረት በማድረግ ይሆናል፡፡

2. በቋሚነት የሚሠራ ድርጅት ወደ ውጭ የሚልከው ትርፍ በሚከተለው ቀመር መሠረት ይሠላል፤

   ሀ +(ለ -ሐ)- መ

   ሲሆን፣

   ሀ በግብር ዓመቱ መጀመሪያ በቋሚነት የሚሠራው ድርጅት ሀብት ያለው ጠቅላላ የተጣራ ዋጋ ነው፡፡

   ለ በፋይናንስ ሪፖርት አቀራረብ ደረጃዎች መሠረት የተሰላ በቋሚነት የሚሠራው ድርጅት የግብር ዓመቱ የተጣራ ትርፍ ነው፡፡

   ሐ በግብር ዓመቱ በቋሚነት የሚሠራው ድርጅት ግብር የሚከፈልበት ገቢ የሚከፈለው የንግድ ሥራ ገቢ ግብር ነው፡፡ እንዲሁም

   መ በግብር ዓመቱ መጨረሻ በቋሚነት የሚሠራው ድርጅት ሀብት ያለው ጠቅላላ የተጣራ ዋጋ ነው፡፡

3. በአንድ የግብር ዓመት በቋሚነት የሚሠራ ድርጅት ወደ ውጭ ለሚልከው ትርፍ ስሌት በግብር ዓመቱ መጨረሻ በቋሚነት የሚሠራው ድርጅት ሀብት ጠቅላላ ዋጋ በቀጣዩ የግብር ዓመት መጀመሪያ በቋሚነት የሚሠራው ድርጅት ሀብት ያለው ጠቅላላ ዋጋ ተደርጎ ይወሰዳል፡፡

51. የንግድ ትርፍ መጠን በታክስ ኦዲት ግኝት መስተካከሉ በተከፋፋለ ትርፍ ድርሻ ላይ የሚኖረው ውጤት

አንድ ድርጅት ለታክስ ባለስልጣኑ ያሳወቀው የንግድ ትርፍ ባለስልጣኑ ባደረገው የኦዲት ግኝት መሠረት ከደረሰበት የትርፍ መጠን ያነሰ መሆኑ ድርጅቱ ባሳወቀው ትርፍ ላይ ተመስርቶ ለባለአክስዮኖች ባከፋፈለው የትርፍ ድርሻ ላይ በተከፈለው ግብር ላይ ውጤት አይኖረውም፡፡

52. የካፒታል ሃብቶችን በስጦታ በማስተላለፍ በሚገኝ ጥቅም ላይ የሚከፈል ግብር

1. ለአዋጁ አንቀጽ 59 አፈጻጸም የካፒታል ሃብትን በስጦታ በማስተላለፍ የሚከፈለው ታክስ የሚታሰበው በስጦታ በተላለፈው ንብረት መነሻ ዋጋ እና ንብረቱ በስጦታ በተላለፈበት ጊዜ ባለው ዋጋ መካከል በሚታየው ልዩነት ላይ ነው፡፡

2. የካፒታል ሀብቶችን በስጦታ በማስተላለፍ በሚገኝ ጥቅም ላይ ግብር የመክፈል ግዴታ የተቀባዩ ነው፡፡

ክፍል ሰባት
ከገቢ ግብር ነጻ የሆነ ገቢ

53. ከገቢ ግብር ነጻ የሆነ ገቢ

1. ከዚህ በታች የተዘረዘሩት ገቢዎች ከግብር ነጻ ናቸው፡፡

ሀ.ሆቴሎች፣ሬስቶራንቶች እና የምግብ አገልግሎት የሚያቀርቡ ሌሎች ተቋሞች ለሠራተኞቻቸው የሚያቀርቡት የምግብና መጠጥ አገልግሎት፣

ለ. ለንግድ አላማ ላልተቋቋሙ አካላት የሚፈጸም የአባልነት መዋጮ፣

ሐ. በማንኛውም የአስራሁለት ወራት ጊዜ ውስጥ ለአንድ ቀጣሪ ሳያቋርጥም ሆነ በተደጋጋሚ ከሰላሳቀናት ላልበለጠ ጊዜ ያገለገለ ማንኛውም ባለሙያያልሆነ ተቀጣሪ የሚያገኘው ገቢ፤ሆኖም በአስራሁለት ወራት ጊዜ ውስጥ አንድ ሰው በተደጋጋሚ ለአንድ ቀጣሪ የሰጠው አገልግሎት ሲደመር ከአንድ ወር የሚበልጥ ከሆነ ተቀጣሪው የሚከፍለው ግብር የሚታሰበው በመጨረሻው ቅጥር ባገኘው ገቢ ላይ ብቻ ይሆናል፡፡

ለዚህ አንቀጽ አፈጻጸም "ባለሙያ ያልሆነ ተቀጣሪ" ማለት መደበኛ የሙያ ሥልጠና ያልወሰደ ልዩ ሙያ በሚጠይቁ ማሽኖችና መሣሪያዎች የማይጠቀም በአንድ አመት ጊዜ ውስጥ በጠቅላላው ከ፴ ቀናት ለማይበልጥ ጊዜ የተቀጠረ ግለሰብ ነው፡፡

2. በአዋጁ አንቀጽ 65(1) ሀ(1) መሰረት ከግብር ነጻ የተደረገው አሰሪው ሠራተኛው ሲታመም ለሠራተኛው ህክምና አገልግሎት የከፈለለት ገንዘብ በሠራተኞች የጤና መድን አቅድ መሰረት አሰሪው ለሠራተኞች ጥቅም የሚከፍለውን አረቦን ይጨምራል፡፡

ክፍል ስምንት
ሃብቶች

54. ማስተላለፍ እና በባለቤትነት መያዝ

በፍትሐብሔር ህግ አንቀጽ 1185 የተደነገገው ቢኖርም ለእርጅና ቅናሽ እና የካፒታል ሃብቶችን በማስተላለፍ በሚገኝ ጥቅም ላይ ለሚከፈል ግብር አላማ ምዝገባ

የሚፈጸምበት ሀብት በሽያጭ፣በልውውጥ ወይም በስጦታ ሲተላለፍ አስተላላፊው ሀብቱን እንዳስተላላፈ የሚቆጠረው እና የተላለፈለት ሰው ሀብቱን በባለቤትነት እንደያዘ የሚቆጠረው የሽያጭ፣የልውውጥ ወይም የስጦታ ውሉ ውል ለመዋዋል ስልጣን በተሰጠው አካል ዘንድ ከተመዘገበበት ቀን ጀምሮ ነው፡፡

55. ዋጋ

1. የምድብ "ሀ" ግብር የሚከፈልበት ሀብት ዋጋ ሚኒስትሩ በሚያወጣው መመሪያ መሠረት የዋጋ ግሽበት ማስተካከያ ይደረግበታል፡፡

2. አንድ ግብር ከፋይ በባለቤትነት የሚይዘው ሀብት ፣

   ሀ/ በአዋጁ መሠረት ግብር በሚከፈልበት ገቢ ውስጥ የሚጠቃለል የገንዘብ መጠን ከሆነ፣የሀብቱ ዋጋ ሀብቱን በባለቤትነት ለመያዝ በግብር ከፋዩ የተከፈለን ማንኛውንም የገንዘብ መጠን እና ግብር በሚከፈልበት ገቢ ውስጥ የሚጠቃለለውን የገንዘብ መጠን ይጨምራል፣ ወይም

   ለ/ ከግብር ነጻ የሆነ ገቢ ከሆነ፣የሀብቱ ዋጋ ሀብቱን በባለቤትነት ለመያዝ በግብር ከፋዩ የተከፈለን ማንኛውንም የገንዘብ መጠን እና ከግብር ነጻ የሆነውን የገንዘብ መጠን ይጨምራል፡፡

ክፍል ዘጠኝ
አስተዳደራዊ እና የስነ ሥርዓት ደንቦች

56. በደረጃ "ለ" ግብር ከፋዮች የሚያዝ የሂሳብ ሰነድ

የደረጃ "ለ" ግብር ከፋዮች በቀላል የሂሳብ አያያዝ ዘዴ ከሚይዙት የሂሳብ መዝገብ ጋር አያይዘው የሚያቀርቡትን ሰነድ ባለስልጣኑ በመመሪያ ይወስናል፡፡

57. በደረጃ "ሐ" ግብር ከፋዮች የሚያዝ የሂሳብ መዝገብና ሰነድ

1. ለአዋጁ አንቀጽ 82(3) አፈጻጸም የደረጃ "ሐ" ግብር ከፋዮች የደረጃ ለ ግብር ከፋዮች ሊይዙ የሚገባውን የሂሳብ መዝገብ ሊይዙ ይችላሉ፡፡
2. የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 1 ቢኖርም ማንኛውም የደረጃ "ሐ" ግብር ከፋይ ሠራተኛ የሚቀጥር ከሆነ ለሠራተኛው የሚከፍለውን ከመቀጠር የሚገኝ ገቢ

እና ከዚሁ ገቢ ላይ ቀንሶ የሚያስቀረውን ማንኛውንም ግብር የሚያሳይ ሰነድመያዝ አለበት፡፡

58. በደረጃ "ሐ" ግብር ከፋዮች የሚከፈል ግብር

ለአዋጁ አንቀጽ 49 አፈጻጸም የደረጃ ሐ ግብር ከፋዮች በግምት ላይ የተመሰረተ መደበኛ የቁርጥ ግብር እና አመላካች ባላቸው የንግድ ስራ ዘርፎች የቁርጥ ግብር ዘዴዎች ግብር ይከፍላሉ፡፡

59. ግብር ተቀናሽ የማይደረግባቸው የአገልግሎት አይነቶች

ለአዋጁ አንቀጽ 92 አፈጻጸም ሚኒስትሩ ከተከፋይ ሂሳብ ላይ ግብር ቀንሶ የመያዝ ስርዓት ተፈጻሚ የማይደረግባቸውን የአገልግሎት አይነቶች በመመሪያ ይወስናል፡፡

60. በሀገር ውስጥ ከሚፈጸሙ ክፍያዎች ላይ ግብር ቀንሶ ስለማስቀረት

1. በአዋጁ አንቀጽ 92 መሠረት ግብር ቀንሶ ገቢ የማድረግ ኃላፊነት የተጣለበት ሰው በዚሁ አንቀጽ መሠረት ግብር ተቀንሶ ክፍያ ለሚፈጸምለት ሰው ተከታታይ ቁጥር ያለው ሕጋዊ ደረሰኝ መስጠት አለበት፡፡
2. ግብር ቀንሶ ገቢ የማድረግ ኃላፊነት የተጣለበት ሰው የመንግሥት ተቋም ከሆነ በንዑስ አንቀጽ (1) የተመለከተው ደረሰኝ በሚኒስቴሩ መረጋገጥ አለበት፡፡
3. ከመንግሥት ተቋም በስተቀር በንዑስ አንቀጽ (1) መሠረት ደረሰኝ የመስጠት ግዴታ ላለበት ግብር ቀንሶ ገቢ የማድረግ ኃላፊነት የተጣለበት ሰው የፌዴራል የታክስ አስተዳደር አዋጅ አንቀጽ 19 ተፈጻሚ ይሆናል፡፡

61.. ግብርን ቀንሶ የመያዝ ግዴታ ላለበት ሰው የንግድ ፍቃድ የማቅረብ ግዴታ

የአዋጁ አንቀጽ 92(4) ድንጋጌ ከግብር ከፋይ መለያ ቁጥር በተጨማሪ የንግድ ፈቃድ በማያቀርብ ሰው ላይ ተፈጻሚ ይሆናል፡፡

62. ከተከፋይ ሂሳብ ላይ ግብር ቀንሶ መያዝ ስላላበት ሰው ኃላፊነት

1. ከተከፋይ ሂሳብ ላይ ግብር ቀንሶ ለባለስልጣኑ የማስተላለፍ ግዴታ የተጣለበት ሰው ግዴታውን ያልተወጣ ቢሆንም ግብር ከፋዩ ግብሩን የከፈለ መሆኑን የሚያረጋግጥ ማስረጃ ካቀረበ የአዋጁ አንቀጽ 97(3) ተፈጻሚ አይሆንም፡፡

2. የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 1 ድንጋጌ በታክስ አስተዳደር አዋጅ አንቀጽ 106(1) የተጣለውን ቅጣት አያስቀርም፡፡

63. **ዘግይቶ ስለሚቀርብ የሂሳብ መዝገብ**

1. የሂሳብ መዝገብ ዘግይቶ በመቅረቡ ምክንያት ተቀባይነት አያጣም፡፡
2. የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 1 ድንጋጌ

   ሀ. የሂሳብ መዝገብ ባለመቅረቡ ምክንያት በግምት በተወሰነ ግብር ላይ ተፈጻሚ አይሆንም፡፡

   ለ. በታክስ አስተዳደር አዋጅ አንቀጽ 102 የተጣለውን ቅጣት አያስቀርም፡፡

ክፍል አስር
የመሸጋገሪያ ድንጋጌዎች

64. **የተጠራቀሙ ዋጋቸው የሚቀንስ ሀብቶች**

1. አዋጁ ተፈጻሚ መሆን በጀመጀመረበት ጊዜ የተጠራቀመ ቀሪ የእርጅና ቅናሽ ያለው ግብር ከፋይ ቀሪውን የእርጅና ቅናሽ በተሻረው አዋጅ መሠረት ያገኛል፡፡
2. ንዑስ አንቀጽ (1) ተፈጻሚ የሚሆበት ግብር ከፋይ በተጠራቀሚ ቀሪ የእርጅና ቅናሽ ውስጥ ያለን ዋጋው የሚቀንስ ሀብት ያተላለፈ እንደሆነ፣የእርጅና ቅንሽ ስለት መሠረቱ ሀብቱን በማስተላለፍ ባገኘው ጥቅም መጠን ይቀንሳል፡፡
3. በንዑስ አንቀጽ (1) የተመለከተው ዋጋው የሚቀንስ ሀብት በመተላለፉ ምክንያት የእርጅና ቅናሹ ጥርቅም የስሌት መሠረት ከዜሮ በታች የገንዘብ መጠን የሚኖረው ከሆነ፣

   ሀ/ ከዜሮ በታች የሚታየው የገንዘብ መጠን በግብር ከፋዩ የንግድ ሥራ ገቢ ላይ ይጨመራል፤ እንዲሁም

   ለ/ የእርጅና ቅናሽ ጥቀርቅም ሂሣቡ ተዘግቶ በጥርቅሙ ውስጥ የቀረ ማንኛውም ሀብት የእርጅና ቅናሹን እንደጨረሰ ተደርጎ ይቆጠራል

4. አዋጁ ተፈጻሚ መሆን በጀመረበት ቀን ወይም ከዚያ በኋላ ዋጋው የሚቀንስ ሀብት ባለቤት የሆነ ግብር ከፋይ የእርጅና ቅናሽ በዚህ ደንብ አንቀጽ 17 መሠረት የሚሰላለት ሲሆን፣ የሀብቱ ወጪ በንዑስ አንቀጽ (1) በተመለከተው የተጠራቀመ ቀሪ የእርጅና ቅናሽ ውስጥ አይካተትም፡፡

65. **የንግድ ሥራ ኪሣራን ስለማሸጋገር**

1. በተሻረው አዋጅ መሠረት ተቀናንሶ ያላለቀ የንግድ ሥራ ኪሣራ ያለው ግብር ከፋይ ቀሪው ኪሣራ በተሻረው አዋጅ መሠረት ይቀነስለታል፡፡

2. ለአዋጁ አንቀጽ 26(4) አፈጻጸም በተሻረው ሕግ ያጋጠመ ማንኛውም ኪሣራ ከግምት አይገባም፡፡

66. በመመሪያዎች የተፈቀዱ የግብር ነጻ መብቶች

አዋጁ ከመጽናቱ በፊት በሚኒስትሩ በወጣ መመሪያ የተፈቀደ ከግብር ነጻ የመሆን መብት፣

ሀ/ በመመሪያው መሠረት መብቱ ተፈጻሚ መሆን እስከሚያበቃበት ቀን፣ ወይም

ለ/ መመሪያው በሚኒስትሩ እስከሚሻርበት ቀን፣

ከሁለቱ እስከቀደመው ጊዜ ድረስ ተፈጻሚነቱ ይቀጥላል፡፡

ክፍል አስራአንድ
ልዩ ልዩ ድንጋጌዎች

67. መመሪያዎች

ሚኒስትሩ ለዚህ ደንብ አፈጻጸም አስፈላጊ የሆኑ መመሪያዎችን ሊያወጣ ይችላል፡፡

68. የተሻሩ እና ተፈጻሚነት የማይኖራቸው ሕጎች

1. የገቢ ግብር ደንብ ቁጥር 78/1994(እንደተሻሻለው) በዚህ ደንብ ተሽሯል፡፡
2. የተሻረው ደንብ ይህ ደንብ ከመጽናቱ በፊት ለነበረው የግብር ዓመት ተፈጻሚ መሆኑ ይቀጥላል፡፡

69. ደንቡ የሚጸናበት ቀን

ይህ ደንብ ከሐምሌ 1 ቀን 2008 ዓ.ም ጀምሮ በተገኘ ገቢ ላይ ተፈጻሚ ይሆናል፡፡

አዲስ አበባ…………..ቀን 2009 ዓ.ም

ኃይለማሪያም ደሳለኝ

የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ

ጠቅላይ ሚኒስትር